

INFORMATIKA TA'LIMIDA SAMR TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH

Madraximov Shuxratjon Shukurovich - Qo'qon DPI, assistent-o'qituvchi,
Madraximova Maxfuza Axmedovna - Qo'qon DPI, assistent-o'qituvchi,
Mamasodiqova Dilshodaxon Tohirjon qizi - Qo'qon DPI, talaba,
Rahmatullayeva Zuhayro Dilshodjon qizi - Qo'qon DPI, talaba

Annotatsiya: Ushbu maqolada informatika ta'limida zamonaviy hamda xorijiy texnologiyalardan foydalanish haqida yoritilgan. Xususan, informatika ta'limida SAMR texnologiyasidan foydalanishning bosqichlari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: informatika ta'limi, xorijiy texnologiyalar, SAMR texnologiyasi, Substitution (Almashtirish), Augmentation (Qo'shish), Modification (O'zgartirish), Redefinition (Qayta Aniqlash), samarali natijalar.

Аннотация: В данной статье описано использование современных и зарубежных технологий в обучении информатике. В частности, были рассмотрены этапы использования технологии SAMR в образовании в области информатики.

Ключевые слова: компьютерное образование, зарубежные технологии, технология SAMR, замена, расширение, модификация, переопределение, эффективные результаты

Abstract: This article describes the use of modern and foreign technologies in computer science education. In particular, the stages of using SAMR technology in informatics education were considered.

Key words: computer science education, foreign technologies, SAMR technology, Substitution, Augmentation, Modification, Redefinition, effective results.

Informatika ta'limida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, o'quv jarayonini yanada samarali qilish uchun muhim hisoblanib, o'qituvchilarga so'nggi texnologiyalarning afzalliklaridan foydalanish, ularni o'zlashtirish, talabalarga moslashtirish, hamda mashg'ulotlarda samarali natijalarga olib kelish imkoniyatini beradi. SAMR texnologiyasi o'quvchi-yoshlarni amaliy faoliyatga tayyorlashda, ayniqsa ularda informatikadan amaliy ko'nikma va malakalarni oshirishda alohida ahamiyat kasb etadi.

SAMR - texnologiyalar integratsiyasi va ta'lim texnologiyalarining eng yaxshi qo'llanilishi bo'yicha kuchli vosita bo'lib, 2010-yilda ta'lim bo'yicha tadqiqotchi Ruben Puentedura tomonidan ishlab chiqilgan.

SAMRni qo'llash natijasida - texnologiyalarni va ta'lim vositalarini o'quv jarayoniga bosqichma-bosqich integratsiya qilish amalga oshiriladi. Asosan amaliy darslarda qo'llaniladi. Uning bosqichlari quyidagilardan iborat:

- I. Substitution (Almashtirish).
- II. Augmentation (Qo'shish).
- III. Modification (O'zgartirish).
- IV. Redefinition (Qayta Aniqlash).

I va II bosqichlar o'qituvchilarga texnologiyalarni o'quv jarayonlarida qulay va sodda usulda qo'llash imkoniyatini beradi. Mavjud vositalarni yangilari bilan almashtirilib ta'lim jarayonlarini yanada interaktiv va yanada qiziqarli qiladi.

III va IV bosqichi o'qituvchilarga virtual hamkorlik va ta'lim platformalaridan foydalanish imkoniyatini beradi. Bu o'quvchilarga boshqa o'quvchilar bilan

hamkorlik qilish, ma'lumot almashish va bir-biriga yordam berish imkoniyatini yaratadi.

Quyida Pedagogika oliy o'quv yurtlari barcha ta'lim yo'nalishlarida "Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fanidan "Matn protsessorlari yordamida kasbiy faoliyatga doir hujjatlarni yaratish, formatlash va tahrirlash" mavzusi uchun SAMR modeli qo'llangan laboratoriya mashg'uloti uchun topshiriqlar keltirilgan.

"SAMR" modeliga mos topshiriqlar:

I bocqich. Substitution (Almashtirish): O'qituvchi talabalarga ma'lum bir matn protsessor yordamida matn (kasbiy faoliyatga oid mavzuga doir) yozish va uni saqlashni o'rgatadi. Matn protsessorlarini tarixi haqida ma'lumotlarni beradi. Masalan: kompyuterlardan oldin kompyuter texnologiyalarini o'rnini bosuvchi va xuddi shunday vazifalarni – matnlar bilan ishlashni bajarish uchun mo'ljallangan texnologiyalar – qalam, ruchka, yozuv mashinkasi, doska va ular yordamida matn terish haqida ma'lumotlarni talabalarga yetkazadi.

Topshiriq 1. Kitobdan (internetdan) mutaxassisligingizga oid tanlangan mavzudan foydalangan holda matn protsessorida hujjat yarating.

(Talabalar mavjud matnlarni shaklini almashtiradilar: Matnlar kitob shaklidan Word hujjatiga almashadi. O'qituvchi talabalarni ma'lum bir dastur yoki onlayn xizmatdan (masalan, Microsoft Word) foydalanishga chaqiradi.)

II bocqich. Augmentation (Qo'shish): Bu bosqichda mavjud kontentni saqlagan holda talabalar matn protsessorlarda shakllantirilgan ma'lumotlarni qo'shishadi. Ta'limning diqqat markazi o'qituvchidan talabaga o'ta boshlaydi. Bunday tezkor fikr-mulohazalar talabalarning o'quv jarayonida faolroq ishtirok etishi natijasidir. O'qituvchi talabalarga matn protsessorida rasmlarni joylashtirish, ranglarni o'zgartirish va matnni formatlash uchun qo'shimcha imkoniyatlarni o'rgatadi. O'qituvchi talabalarga matn protsessorida bog'liq qo'shimcha funksiyalardan foydalanishni va matn protsessoridagi imkoniyatlardan foydalanib, matnni qo'shimcha o'zgartirishlar bilan sifatli ko'rinishda tahrirlashni o'rgatadi.

Topshiriq 2. Topshiriq 1 da yaratilgan hujjatda quyidagicha qo'shishlarni bajaring (Talabalar o'zlari yaratgan mavjud hujjatlari mazmunini saqlagan holda unga qo'shimcha ma'lumotlar kiritadilar):

1. Вставка bo'limidan foydalanib hujjatga mavzuga doir rasm joylashtiring.
2. Matn mazmunidan kelib chiqib hujjatga jadval qo'shing va uni to'ldiring.
3. Hujjatga SmartArt obyektini qo'shing va uni ma'lumotlar bilan to'ldiring.
4. Hujjatga yuqori kolontitul qo'shing.
5. Hujjatga sahifalarini raqamlang.
6. Hujjat sahifalarini rangini o'zgartiring.
7. Word Art-dan foydalanib sarlavhalarni qo'shing.

III bocqich. Modification (O'zgartirish): Texnologiyalarni o'zgartirish, asosiy kontent mazmun o'zgarmagan holda uslub o'zgaradi. Natijada, talabalarning tajribasi ortadi. Masalan: Google Docs orqali birgalikda hamkorlikda ishlash. Bu bosqich an'anaviy tizimdan uzoqlashish yo'lidagi harakatlardir. Auditoriya miqyosidagi topshiriqlar kompyuter texnologiyalari yordamida bajariladi. Talabalar bir nechta matn protsessorida yaratilgan hujjatlarni muvaffaqiyatli tuzishadi va ulardan foydalanishadi.

Topshiriq 3. Google Docs orqali yagona hujjatni birgalikda tahrirlang.

Qo'qon DPI Maxsus pedagogika ta'lim yo'nalishi
02/22 (surdo) guruhi talabalari haqida ma'lumot

№	Ism, familiya	Manzil	Telefon raqam	Qiziqishi

(Talabalar tavsiya etilgan yagona hujjatni Google Docs orqali to'ldiradilar.)

IV bosqich. Redefinition (Qayta Aniqlash): Bu bosqichda yangi tajribalar va imkoniyatlar yaratiladi, mazmun-mohiyat o'zgarmagan holda texnologiyalar natijani qayta aniqlashni imkonini beradi. Bunda talabalar o'rtasida o'zaro hamkorlik, savol-javoblar, bahs-munozaralar paydo bo'ladi. Talabalar matn protsessorlarni o'zlashtirib, ulardan to'liq foydalanishni o'rganishadi, yangi g'oyalar va usullar kashfiyot qilishadi.

Topshiriq 4. Yaratgan hujjatingiz ustida quyidagi amallarni bajaring:

1. Hujjatingizni ijtimoiy tarmoqlar orqali ulashing.
2. Hujjatingizni birgalikda ishlaydigan onlayn platformalarda (Google Docs, Microsoft Teams va h.k.) taqdim etishni o'rganing.
3. Hujjatingizni tarjima qilish xizmatlari orqali boshqa tillarga tarjima qiling.

Kutilayotgan natija: SAMR modeli asosidagi ushbu mashg'ulot talabalarga tayyorlangan matnli hujjatlarni bosqichma-bosqich almashtirishdan boshlab ularni o'zgartirish, qo'shish, va qayta aniqlash darajasiga ko'tarishlari kerakligini o'rgatadi. Ushbu texnologiya talabalarga matn protsessorlarida kasbiy faoliyatga doir hujjatlarni samarali yaratish, formatlash va tahrirlashni o'rgatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Байрыева Ч. "Современные методы обучения с использованием модели SAMR" Мировая наука, no. 10 (67), 2022, pp. 98-101.
2. Akhmedovna, Madrakhimova Makhfuza, et al. "Ways to develop students'research competencies in teaching computer science." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 10.12 (2022): 190-193.
3. <https://blendedlearning.pro/script/samr/>
4. Козлов, Александр Дмитриевич, Шухратжон Шукuroвич Мадрахимов, and Махфуза Ахмедовна Мадрахимова. "ЎҚУВ ФАОЛИЯТИНИ БАҲОЛАШ МЕЗОНЛАРИ ВА УНИНГ ТУРЛИ ТАЛҚИНЛАРИ." " USA" INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE TOPICAL ISSUES OF SCIENCE. Vol. 8. No. 1. 2023.
5. Akhmedovna, Makhfuza Madrakhimova, and Shukhratjon Madrakhimov Shukurovich. "LEVERAGING INTERACTIVE METHODS FOR ADVANCING COMPUTER SCIENCE: A PARADIGM SHIFT." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.12 (2023): 1116-1120.